

1986

İHD
İNSAN HAKLARI DERNEĞİ

1986

DOĞU VE GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ

2015 YILI İLK 3 AY İNSAN HAKLARI İHLALLERİ RAPORU

İHD DİYARBAKIR ŞUBESİ
2015

DEĞERLENDİRME

İnsan Hakları Derneği Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi **2015 Yılı İlk 3 Ay İnsan Hakları İhlalleri Raporunu** açıklamak üzere bir aradayız.

Bildiğiniz gibi 2 yıldır, ülkemizde çatışmalı ortamın sona erdirilmesine yönelik bir süreç yaşıyoruz. Türkiye ve Kürdistan'da yaşayan halklarda büyük umutlar yaratan bu süreç, siyasal iktidarın adım atma konusunda ayak direten politikaları nedeniyle maalesef ilerleme sağlayamamaktadır. Süreç başladığı andan itibaren toplumsal kesimlerde oluşan beklentinin taşıdığı pozitif enerji, giderek yerini karamsarlığa ve kaygıya bırakmaktadır. Yılbaşında Şırnak'ın Cizre İlçesi'nde ve geçtiğimiz günlerde Ağrı'nın Diyadin ilçesi kırsalında meydana gelen olaylar gibi, 2 yıllık süreç içerisinde yaşanan olaylar ve yaşam hakkı ihlalleri, sürecin samimiyet ile ilgili yanını test eder niteliktedir.

Barış, demokrasi ve insan haklarını inşa çalışmaları, hiçbir kuşkuya yer vermeyecek şekilde şeffaf ve samimi olmalıdır. Bu süreçler, dünya deneyimlerinden de bildiğimiz üzere, hassas ve kırılgandır. Bu nedenle biz insan hakları savunucuları, ülkemizde ve özellikle de bölgemizde on yıllardır süren çatışmalı sürecin maddi ve manevi açıdan yarattığı yıkımın, bir kez daha yaşanmaması ve yaşanan yıkımların onarımının sağlanabilmesi için, bu sürecin karşımıza çıkmış önemli bir fırsat olarak görülmesi gerektiğini belirtmek istiyoruz.

Bölgemizde insan hakları ihlalleri, maalesef 2015 yılının ilk 3 ayında yine hızından hiçbir şey kaybetmeden devam etmiştir. İhlaller, işkence ve kötü muamele, düşünce ve ifade özgürlüğü, basın özgürlüğü, toplanma ve gösteri hakkına yönelik müdahaleler, kadına ve çocuklara yönelik şiddet, ekonomik ve sosyal haklardaki kayıplar gibi pek çok değişik ve kategorik konularda açığa çıkmıştır.

Kamuoyunda '**İç Güvenlik Paketi**' olarak bilinen ve kamu düzeninin sağlanması adı altında güvenlik güçlerine ve yereldeki mülki amirlere geniş yetkiler tanıyan ve TBMM'de görüşülen yasa tasarısının büyük bir bölümü, demokratik kamuoyunun muhalefetine rağmen bildiğiniz gibi kısa bir süre önce yasalaştı. Polis devletinin bir tezahürü olan bu yasal değişiklik, daha şimdiden insan hakları ihlallerinde artış meydana getirmiştir. Bizler, bu yasal değişiklikle birlikte hak ihlallerinin artarak devam edeceği kaygısını taşımaktayız.

2015 yılının ilk 3 ayında bölgemizde 31 toplumsal gösteriye müdahale edilmiştir. Bir hak arama yöntemi olarak bölgemizde gerçekleştirilen toplumsal gösterilere karşı, büyük bir baskı ve tahammülsüzlükle yaklaşıldığını belirtmek istiyoruz. Öyle ki daha gösteriler düzenlenmeden, 'gösteriye katılacakları ve olay çıkarabilecekleri' şüphesiyle yurttaşların evlerine baskınlar düzenlenmekte ve gözaltına alınmaktadırlar. Yine 3 ay içerisinde, çoğunluğu gösterilere katıldıkları gerekçesiyle, 180'i çocuk 862 kişi gözaltına alınmış, 12'si çocuk 147 kişi tutuklanmıştır. Kişi güvenliği ve özgürlüğünün büyük oranda tehdit edildiği bölgemizde; güvenlik güçlerinin toplumsal gösterilerde, dur ihtarına uymadığı gerekçesiyle veya keyfi ve kasti bir biçimde gerçekleştirdiği müdahalelerde ise, 6 yurttaş yaşamını yitirirken, 6 kişi de ağır biçimde yaralanmıştır. Raporumuzda yer alan bu veriler, güvenlik güçlerinin orantısız güç kullanımına başvurduğunu ve yasaların tanıdığı yetkileri aştığını ortaya koymaktadır.

2015 yılının ilk 3 ayında, gerek gözaltında olsun, gerekse gözaltı yerleri dışında ve gerekse de toplumsal olaylarda olsun, **işkence ve kötü muamele** ile ilgili ihlaller yaşanmaya devam

etmiştir. Gözaltında cinsel tacize varan insanlık dışı işkence yöntemlerinin yer aldığı raporumuzda, yine gözaltı birimleri dışında da işkencenin sokağa taştığını ve yurttaşların ‘öldürme kastıyla’ hedef alındığını görebilmekteyiz. Güvenlik güçlerinin, kanunlarda tanınan geniş yetkilerin yanında, devlet yetkililerinin yaşanan ihlallere karşılık kolluğu destekleyici beyanlarından cesaret aldığı ortadadır. Bu bağlamda bizler, bir kez daha, güvenlik güçlerinin işlediği suçlarla ilgili yargıda cezasızlık politikasına son verilmesi çağrısında bulunuyoruz.

Türkiye’deki infaz rejiminin, evrensel hukuk değerlerinin uzağında kalması, hapishanelerde yoğun hak ihalelerine neden olmaktadır. İşkence ve kötü muamele, sevk ve sürgünler, tecrit ve izolasyon, çeşitli gerekçelerle mahpusların haklarından yoksun bırakılmaları gibi çok sayıda ihlalin meydana geldiği cezaevlerinde, özellikle sağlık hakkı ihlalleri ölümcül sonuçlar yaratmaktadır. Derneğimizin güncel verilerine göre, hapishanelerde 247’si ağır 649 hasta mahpus bulunmaktadır. Ancak, hükümet yetkilileri, hasta mahpusların durumuna ilişkin yasal değişiklikler yapmak yerine; çoğunluğu siyasi olan hasta mahpusları çözüm süreci bağlamında siyasi pazarlık konusu yapmakta, mahpuslarsa hapishanelerde ölmektedirler. Biz insan hakları savunucuları, bu durumun evrensel hukuk değerleri ile bağdaşmadığını belirtir, bu nedenle başta hükümet olmak üzere, sorumlu tüm mekanizmalara bu konuda sorumluluk bilinciyle harekete geçme ve gerekli mevzuat değişikliklerini yapma çağrısında bulunuyoruz.

Diğer yandan, İmralı Cezaevinde bulunan PKK Lideri Sayın Abdullah Öcalan ile devlet heyeti arasında yürütülen görüşme sürecinde, kendisine bulunduğu cezaevinde bir takım yaşamsal kolaylıklar tanınmıştır. Ancak bilinmelidir ki; avukat ve aile görüşmelerini yapamaması, diğer mahpuslar gibi iletişim hakkını kullanamaması, sağlık açısından verimli bir ortamda bulunmaması bakımından içerisinde tutulduğu koşullar bir tecrit ortamıdır. Hem birey olarak sahip olması gereken hakları, hem de çözüm sürecinin önemli bir aktörü olması nedeniyle, içinde bulunduğu tecrit koşullarına son verilmelidir.

Kadına yönelik şiddet, ister ailede, ister sokakta, ister gözaltında olsun; nerde olursa olsun **politik** tir. Toplumda cinsiyet eşitsizliğine yönelik algının kırılmaması ve sosyal politika yoksunluğunun bir sonucu olarak ortaya çıkan kadına yönelik şiddet, 2015 yılının ilk 3 ayında bölgemizde yine vahim bir tablo ile karşımıza çıktı. Sadece 3 ayda 13 kadın intihar etti, 3’ü ise teşebbüste bulundu. 7 kadın aile içi şiddet sonucu yaşamını yitirirken, 3 kadın ise yaralandı. Toplumsal alanda 5 kadın yaşamını yitirirken, 2 kadın taciz ve tecavüze maruz kaldı. Kadına yöneltilen şiddeti teşvik eden eril politik söylemlerin, cinsiyet eşitliğini savunan yapıcı sosyal politikalarla terk edilmesi gerektiğine inanıyoruz. Bu anlamda yasa yapıcı mekanizmaları, kadına yönelik şiddetin önlenmesine dair sivil toplum alanında gösterilen çabayı desteklemeye, işbirliği içerisinde olmaya ve bu temelde yapıcı politikalar üretmeye davet ediyoruz.

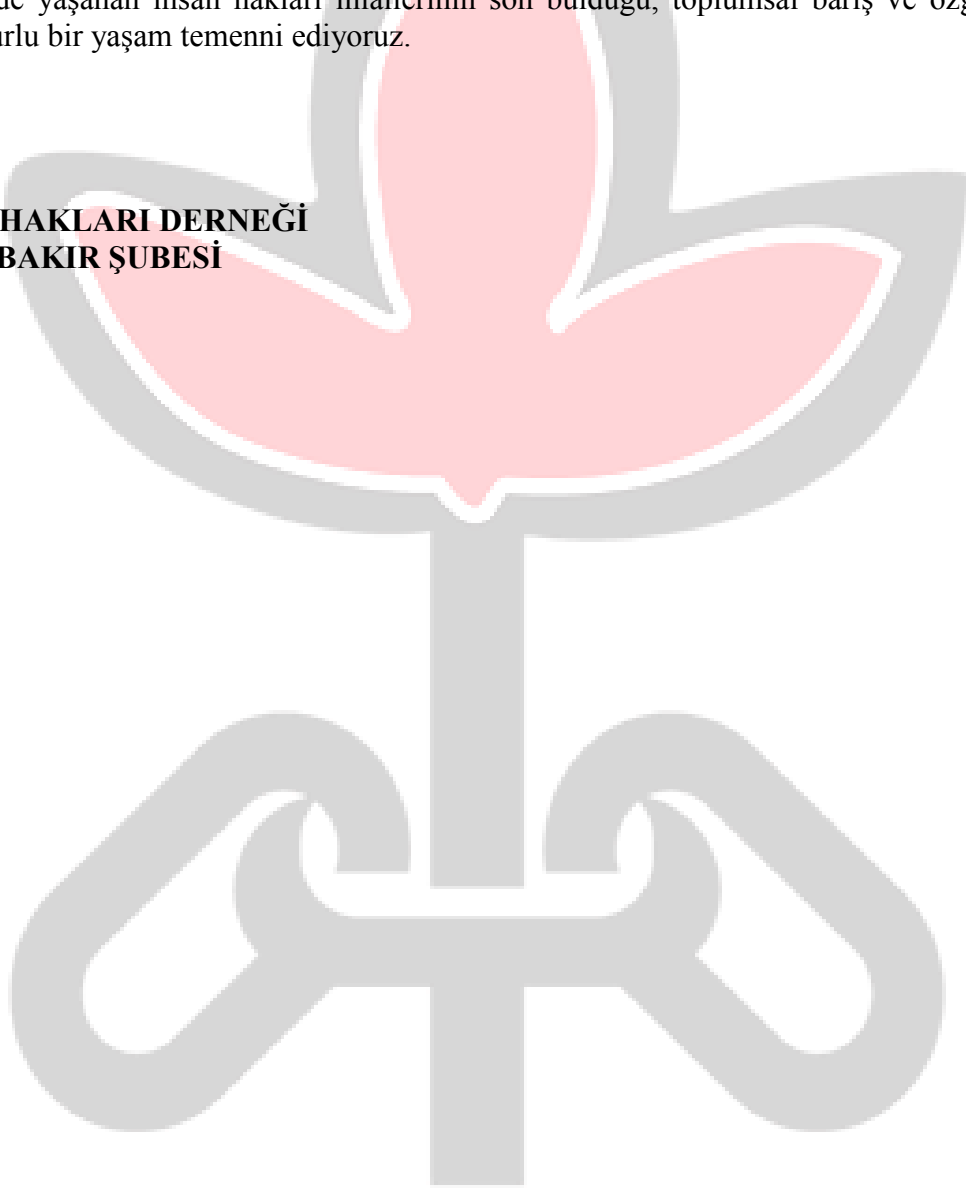
Raporumuzda görüleceği gibi, yılın ilk 3 ayında çocuklara yönelik önemli oranda hak ihlalleri meydana geldi. Türkiye’nin de taraf olduğu uluslararası sözleşmelerle yaşam hakları güvence altına alınan çocuklar, şiddet ve cinsel istismara maruz kaldı. Yine toplumsal gösterilerde kolluk kuvvetlerinin şiddetine maruz kaldı, kurşunlarına hedef oldu. Sokaklarda ve ticari alanlarda ucuz iş gücü olarak çalıştırılmaya devam edildi. Ulaştığımız verilere göre, 3 ayda 11 çocuk intihar etti. 3’ü aile içinde katledilirken, 5 çocuk toplumsal alanda saldırıya uğrayarak yaralandı. 2 çocuk ise cinsel istismara maruz kaldı.

Ayrıca Diyarbakır’da, Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından 872 çocuk, resmi internet sitesinden bilgilerinin yayınlanması suretiyle fişlendi. Çocukların fişlendiği olayın, kabul edilemez

olduğunu bir kez daha dile getiriyor ve ilgili mekanizmaların çocuklara ilişkin politika belirlerken, BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde öngörülen "Çocuğun Yüksek Yararı" ilkesini göz önünde bulundurmalarının önemine işaret etmek istiyoruz.

Hazırladığımız raporda yer alan ihlaller, şüphesiz ki önlenabilir ihlallerdir. Bu nedenle biz insan hakları savunucuları, ülkemizde yaşam hakkı ihlalleri ile dolu bu tablonun artık değişmesi gerektiğine inanıyoruz. Bu temelde, barış ve çözüm sürecinin müzakerelerle sürdürülmesi ve sonuç alınması yönünde daha fazla çaba gösterilmesi çağrısında bulunuyor, ülkemizde yaşanan insan hakları ihlallerinin son bulduğu, toplumsal barış ve özgürlüklerle dolu onurlu bir yaşam temenni ediyoruz.

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ
DİYARBAKIR ŞUBESİ

1986

2015 Yılı İlk 3 Ay İNSAN HAKLARI İHLALLERİ BİLANÇOSU

İHLALLER	ÖLÜ	YARALI
YARGISIZ İNFAZ (Keyfi Öldürme, Silah Kullanma Yetkisinin İhlali ve Dur İhtarına Uymadığı Gerekçesiyle Öldürülen ve Yaralananlar)		
Polis ve Jandarma Tarafından Öldürülen ve Yaralananlar	6	6
Köy Korucuları Tarafından Öldürülen ve Yaralananlar		2
CEZAEVLERİNDE ÖLEN ve YARALANANLAR	2	
RESMİ HATA VE İHMAL SONUCU ÖLEN ve YARALANANLAR	3	1
POLİS ASKER İNTİHARLARI / ŞÜPHELİ ÖLÜMLERİ		
Polis ve Asker İntiharları / İntihar Teşebbüsleri	2	
Şüpheli Polis ve Asker Ölümleri	8	1
SALDIRIYA UĞRAYANLAR		
Siyasi Parti, Sendika ve Dernek Yöneticisi / Üyesi		1
Gazeteci		1
Öğretmen / Öğretim Üyesi		1
Öğrenci		6
Yerel Yönetici		1
İşçi		1
Doktor		6
Sağlık Çalışanı		5
SİLAHLI ÇATIŞMALAR		
Güvenlik Görevlisi		2
<i>Not: Patlayıcılar sonucu ölen ve yaralanan güvenlik güçleri de bu rakama dâhildir.</i>		
YASADIŞI ÖRGÜT EYLEMLERİ SONUCU		3
ÖLEN – YARALANAN SİVİLLER		
SINIR HATLARINDA YAŞANAN ÖLÜM VE YARALANMALAR	5	2
MAYIN VE SAHİPSİZ BOMBA PATLAMASI SONUCU		
ÖLÜM ve YARALANMALAR		
Çocuk		1
KUŞKULU ÖLÜMLER		
Erkek	6	
Kadın	5	
Çocuk	4	
İNTİHAR (Erkek)	6	2
ÇATIŞMALI ORTAM NEDENİYLE YAŞANAN İHLALLER		

Militanların Ailelerinden Tazminat Talebi	8
Toplu Mezar İddiaları	
Mezar Sayısı	4
Kişi Sayısı	32
KADINLARIN YAŞAM HAKLARINA YÖNELİK İHLALLER	
Kadın İntiharları	
İntihar	13
Teşebbüs	3
Aile İçi Şiddete Uğrayan Kadınlar	
Ölü	7
Yaralı/Şiddet	3
Toplumsal Alanda Şiddete Uğrayan Kadınlar	
Ölü	5
Yaralı/Şiddet	1
Tecavüz	1
Taciz	1
ÇOCUKLARIN YAŞAM HAKLARINA YÖNELİK İHLALLER	
Çocuk İntiharları	
İntihar	11
Aile İçi Şiddete Uğrayan Çocuklar	
Ölü	3
Toplumsal Alanda Şiddete Uğrayan Çocuklar	
Yaralı/Şiddet	5
Tecavüz	1
Taciz	2
İŞKENCE YASAĞI	
İŞKENCE, KÖTÜ MUAMELE, ONUR KIRICI ve KÜÇÜK DÜŞÜRÜCÜ DAVRANIŞ ve CEZALANDIRMA	
Gözetiminde İşkence ve Kötü Muamele	2
Gözetim Yerleri Dışında İşkence ve Kötü Muamele	14
Cezaevlerinde İşkence	6
Kaçırma ve Ajanlık Tehdidi	3
Tehdit Edilenler	16
Gösterilerde G. Güçlerinin Müdahalesi Sonucu Dövülen ve Yaralananlar	27
Okulda Şiddet	2

KİŞİ ÖZGÜRLÜĞÜ VE GÜVENLİĞİNE YÖNELİK İHLALLER

Gözetilene Alınanlar

Yetişkin	682
Çocuk	180
TOPLAM	862

Tutuklananlar

Yetişkin	135
Çocuk	12
TOPLAM	147

Ev Baskınları

237

DÜŞÜNCE ve İFADE ÖZGÜRLÜĞÜNE YÖNELİK İHLALLER

Toplatılan ve Yasaklanan Yayınlar	3
-----------------------------------	---

Anadili Kullanma Özgürlüğüne Yönelik İhlaller	3
---	---

DÜŞÜNCELERİNİ İFADE EDENLERE KARŞI AÇILAN SORUŞTIRMALAR

Soruşturma Sayısı	6
Kişi Sayısı	67

DÜŞÜNCELERİNİ İFADE EDENLERE KARŞI AÇILAN DAVALAR

Dava Sayısı	4
Kişi Sayısı	9

DÜŞÜNCELERİNİ İFADE EDENLERE VERİLEN CEZALAR

Dosya Sayısı	15
Kişi Sayısı	187

ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜNE YÖNELİK İHLALLER

Baskına veya Saldırıya Uğrayan Siyasi Parti, Sendika, Dernek, Kültür Kurumu

Siyasi Parti	3
Dernek	2

Kapatılan / Kapatılmak İstenen Siyasi Parti, Sendika, Dernek, Kültür Kurumu

Dernek	1
--------	---

TOPLANTI ve GÖSTERİ ÖZGÜRLÜĞÜNE YÖNELİK İHLALLER

Güvenlik Güçleri Tarafından Müdahale Edilen Toplantı ve Gösteriler	31
--	----

Ertelenen, Yasaklanan Toplantı ve Gösteriler	1
--	---

Açılan Soruşturmlar	1
---------------------	---

CEZAEVLERİNDE YAŞANAN İHLALLER

Sevk Uygulamaları	5
Sağlık Hakkı İhlali	62
Aile Görüşü Engellenenler	1
Tecrit ve İzolasyon	61
Haberleşme v.b Hakları Engellenenler	19
Cezaevlerinde Diğer İhaller	6

EKONOMİK ve SOSYAL HAKLARA YÖNELİK İHLALLER

İş Kazaları	
İş Kazalarında Ölenler	4
İş Kazalarında Yaralananlar	12
İşten Çıkarılanlar	75
İdari Soruşturmalar	1
Sürgün Edilenler	20
Ücreti Verilmeyenler	200

EĞİTİM HAKKINA YÖNELİK İHLALLER

Üniversitelerin Disiplin Kurulları Tarafından Soruşturma Açılanlar	375
Üniversitelerin Disiplin Kurulları Tarafından Ceza Alanlar	38

DİĞER HAK İHLALLERİ

Sağlık Hakkı İhlali	66
Fişlenme İddiaları	873
DİĞER BAŞVURULAR	55

TOPLAM İHLAL SAYISI 3711

NOT: 2015 Yılı İlk 3 Ay içerisinde insan hakları ihlalleri konularında Diyarbakır Şubemize 85 başvuru, Van Şubemize 15 başvuru, Batman Şubemize 10 başvuru, Muş Şubemize 5 başvuru, Urfa Şubemize 5 başvuru ve Elazığ şubemize 1 başvuru da bulunulmuştur.